

EEN TOERISTISCHE BESCHRIJVING VAN WOUW ANNO 1882.

Toeristische promotie is tegenwoordig in! Elk zichzelf respekterend gemeentebestuur, en daartoe mogen we ook wel dat van het geraniumdorp Wouw rekenen, meent dat het de buitenstaander wel iets te bieden heeft. En mocht dat onverhoopt niet het geval zijn, dan wordt net zolang gezocht tot het de toerist iets te bieden heeft. De toerist heeft het maar wat gemakkelijk, want wie over pakweg 100 jaar na wil gaan wat een gemeente, als bijvoorbeeld Wouw, aan het eind van de twintigste eeuw te bieden had, kan een proefschrift schrijven over de vele toeristische publicaties. De ideeën uit de tachtiger jaren van deze eeuw om Wouw toeristisch te promoten zijn, achteraf gezien, niet zo origineel geweest.

Want een eeuw geleden verscheen er al een artikel, waarin de bekoorlijkheden van Wouw aangeprezen werden. Het betreft hier een beschrijving door de Rotterdamse kunstschilder P.A.Schipperus, die in 1882 een reis naar Roosendaal en Wouw maakte. Helaas is niet meer te achterhalen wat de aard van de publicatie was, omdat het een overdruk betreft, maar in ieder geval is het in artikelvorm verschenen.

Over zijn beschrijving van Roosendaal kan ik kort zijn. Aan de kleine, vriendelijke naamgenoot aan de helling van de Veluwe heuvels herinnert Roosendaal volgens de schrijver in niets. De stoomfluit gilt er, de fabrieks-schoorstenen rijzen op, schaduwloze straten met arbeiderswoningen, "hijgende spoortreinen en ratelende karren". "Behalve enkele trapgeveltjes herinnert er in Roosendaal niets meer aan het verleden. Alles ziet er tamelijk nieuw en zeer gewoon uit. De plaats heeft dan ook voor de vreemdeling weinig aantrekkelijks". Behalve dan misschien de R.K.kerk, maar die heeft "niet ligt

iets aan te wijzen, wat vergeleken kan worden bij de prachtige kunstwerken, die de kerk van het naburige Wouw te bewonderen geeft". Hierna volgt een beschrijving van Wouw, die ik gemakshalve maar integraal overneem.

"Dat wij te Roosendaal den trein verlieten, was vooral, om de vermaarde Wouwsche koorbanken te bezigtigen. Een wandeling van een uur brengt ons derwaarts. De breede straatweg is nagenoeg lijnregt. Wanneer wij ook omzien, de Roosendaalsche toren blijft in 't gezigt, juist aan het einde der lange populierenlaan en de zware toren van Wouw is reeds spoedig boven het houtgewas te bespeuren. Het landschap is vlak, maar niet onaangenaam. 't Is een afwisseling van bouwland, akkermaalshout en weiden. Er staan enkele huizen langs den weg, waaronder knappe boerderijen. Hier en daar loopt een zandspoor door de velden naar de onder Roosendaal behorende buurtschappen en een beekje kruist den straatweg. Even voor dat wij het dorp bereiken, waar een oude landweg zich bij de groote heirbaan aansluit en een niet onaanzienlijk heerenhuis zijn witte muren vertoont, maken wij een scherpe bogt en wij hebben de dorpsstraat met het hooge kerkgebouw op korten afstand voor ons. De plaats ziet er door haar meerendeels nette en goed onderhouden woningen vrolijk en welvarend uit. Eigenaardig is vooral het zeer ruime grasplein in het midden, van iepen omringd en versierd met twee fraaie hardsteenen pompen uit het jaar 1768. Aan dit plein liggen de voornaamste huizen en daar vinden wij ook de kerk. 't Is een ruime, statige kruiskerk, van grijze steen opgetrokken en, naar gezegd wordt, in 1414 gesticht. Het schijnt, dat er evenwel in het muurwerk nog gedeelten van een ouder gebouw over zijn. Toen Arnold van Leuven en zijn vrouw Elisabeth, erfdochter van Breda, in 1277 het tiendregt en het patronaatschap van Wouw aan de abdij van St. Bernard te Bornem bij Antwerpen verkochten, was er reeds een kerk, wier overblijfselen wij in den Zuidermuur meenen te vinden. Sedert 1820 weer in het bezit der R.C.gemeente, werd zij met zorg hersteld, en bij voortduring wordt er goed de hand aan gehouden, gelijk het schoone bedehuis ten volle verdient.

Op het hooge koor zijn heerlijke gestoelten geplaatst, van het St. Bernardklooster afkomstig. Op last van den destijds regerenden abt Spanoch werden zij tussen de jaren 1680 en '90 naar de plannen van den bouwmeester Bouvard vervaardigd. De voor dien tijd belangrijke som van 26000 gulden werd er aan ten koste gelegd en behalve de ontwerper zelf, die de kleinere ornamenten beeldhouwde, wijdden Antwerpsche kunstenaars als Quellinus - de bekwame zoon van den vermaarden Arthur - Willemsens en andere mannen van naam hun uitnemend talent aan de bewerking der prachtige beelden, die het schoone geheel in rijken overvloed versieren. Elk der beide gestoelten, tegenover elkander langs de wanden van het koor geplaatst, bestaat uit twee rijen zetels, door smaakvolle en kunstig bewerkte beschotten van elkander gescheiden. Een hooge lambrizeering, evenals al het overige van kostbaar donker eikenhout, vormt den achtergrond en op de leuning van de bovenste zitplaatsen staan de talrijke beelden, waaraan blijkbaar verschillende meesters hebben gearbeid, waarvan wel het eene boven het andere uitmunt, maar die toch allen van hooge kunstvaardigheid getuigen. Een afbeelding, die de schoonheden van hoofden en handen en draperiën in bijzonderheden ten aanschouwen gaf, zo noodig zijn om het geheel in zijn waarde te doen schatten; en een veel uitvoeriger beschrijving, dan wij ons kunnen veroorloven, zou alleen eenig denkbeeld kunnen geven van het in al zijn deelen uitnemend geschikte en bewerkte kunstgewrocht, dat alle andere, overigens teregt beroemde, koorgestoelten in onze vaderlandsche kerken verre achter zich laat en overwaardig is, dat er de aandacht van landgenoot en vreemde op gevestigd worde.

De fraaije biechtstoelen, evenzeer met tal van beelden prijken, zouden elders, zonder zulke gevaarlijke naburen, welligt nog gunstiger uitkomen. Een prachtig Petrusbeeld was op de Tentoonstelling van retrospectieve kunst te Amsterdam te bewonderen. En van goede uitvoering is ook het voetstuk van den kansel, uit onzen tijd, een' martelaar voorstellend, wiens hoofd door engelen gedragen wordt. Maar bij de koorbanken vergeleken, moet

41
alles afvallen!"

Hierna beschrijft Schipperus nog de historie van het oude kasteel te Wouw, maar omdat die beschrijving uiteraard in niets afwijkt van de huidige, lijkt het me niet echt interessant daarop verder in te gaan. Feit blijft dat in Rotterdamse ogen Wouw stukken aantrekkelijker was dan Roosendaal.

Dussen, april 1992.

Henk Hellegers.

